EESTI KUNSTIAKADEEMIA
Vabade kunstide teaduskond
Kaasaegne kunst

Aap Kaur Suvi

MU MEEL EI LAKKA VÄRISEMAST

Magistritöö

Juhendaja:
Liina Siib, MA

Tallinn 2022

Autorideklaratsioon

Kinnitan, et:

1. käesolev magistritöö on minu isikliku töö tulemus, seda ei ole kellegi teise poolt varem (kaitsmisele) esitatud;
2. kõik magistritöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd (teosed), olulised seisukohad ja mistahes muudest allikatest pärinevad andmed on magistritöös nõuetekohaselt viidatud;
3. luban Eesti Kunstiakadeemial avaldada oma magistritöö repositooriumis, kus see muutub üldsusele kättesaadavaks interneti vahendusel.

Ülaltoodust lähtudes selgitan, et:

- käesoleva magistritöö koostamise ja selle sisalduvate ja/või kirjeldatud teoste loomisega seotud isiklikud autoriõigused kuuluvad minule kui magistritöö autorile ja magistritööga varalisi õigusi käsutatakse vastavalt Eesti Kunstiakadeemias kehtivale korrale;
- kuivõrd repositooriumis avaldatud magistritööga on võimalik tutvuda piiramatul isikute ringil, eeldan, et minu magistritööga tutvuja järgib seadusi, muid õigusakte ja häid tavasid heas usus, ausalt ja teiste isikute õigusi austavalt ning hoolivalt.

Keelatud on käesoleva magistritöö ja selles sisalduvate ja/või kirjeldatud teoste kopeerimine, plagieerimine ning mistahes muu autoriõigusi rikkuv kasutamine.

18.04.2022
(kuupäev)

Aap Kaur Suvi
(magistritöö autori nimi ja allkiri)

Töö vastab magistritööle esitatud nõuetele:

_____
(kuupäev)

_____
(magistritöö juhendaja allkiri, akadeemiline või teaduskraad)

Sisukord

Sissejuhatus	**4**
Proloog ja pilliroog	**6**
Osakesed ja omadused	**7**
Mõeldes mõtlemisest	**9**
Asjade seis – ükskõik	**11**
Päevaraamat	**13**
Kokkuvõte	**17**
Abstract	**18**
Kasutatud kirjandus	**20**
Lisad	**21**
CV	**25**

Maailm meie ümber muutub,
kui me teda puutume.
Ja me ise muutume,
Kui see maailm meisse puutub.

(Peeter Volkonski, 2016)

Sissejuhatus

„Mu meel ei lakka värisemast” on minu magistritöö praktilise osa kui ka kirjalise osa pealkiri. Praktiline osa on interaktiivne pilliroo installatsioon, kus ma olen sekkunud pilliroo ellu: lõiganud ta kontekstist välja, lisanud servomootorid ja infapunasensorid kunstikülastajaga suhestumiseks.

Antud kirjutise läbiv teema on vastastikune seotus, minasuse ja maailma vaheline dünaamika, kus kunstivaataja esindab minasust ja pilliroog maailma. Kuna minu praktiline töö on installatsioon, kus on kasutatud pilliroogu, siis proovisin võimalikult palju neid taimi käesolevasse kirjatöösse sisse miksida. Pillirood on hakanud kasvama teiste mõtetes parafraseeringute kujul.

Käesolev kirjutis koosneb esseevormis mõtisklustest ja päeviku sissekannetest 22.02-18.04.2022. Esimese osa puhul on mul keeruline öelda, kelle mõtted siin kirjas on. Ilmselt oodatakse minu mõtteid, aga kuna usun, et oleme vastastikku tihedalt, lausa erootiliselt seotud kõigega, millega kohtume ja ka sellega, millega ei kohtu. Seetõttu minu ja teiste mõtete piir on hägune, samas teiste mõtteid ju mõelda pole võimalik. Võib-olla on tegemist hoopis pilliroo mõtetega, mis on läbi minu kehastunud. Igatahes kasutan teiste mõtteid julmalt ära ning proovin ise ka midagi vastu anda.

Et mitte kohe sattuda subjektiivsuse otsa, alustan minasuse ja maailma teema harutamist kvantfüüsika avastuste toel. Peatükis “Osakesed ja omadused” kirjeldan, kuidas ei ole võimalik olla eemal ja eraldi. Iga vaatlemine on sekkumine ja kõik on vaatlejad. Ning tuleb välja, et üldse ilma interaktsioonita puuduvad maailmal omadused, need kangastuvad interaktsiooni hetkel unikaalselt.

Vaatlemisest kulgen edasi mõtlemisele. “Mõeldes mõtlemisest” peatükis püüan lahata ideed sellest, et mõtlemine on paratamatu. Mina ja maailm ning kunstivaatleja ja pilliroog aitavad üksteisel mõtelda. Kui seda seotust püüda vältida, siis tekib hea pinnas sonimiseks. Mõtlemise sissetoomine tundub mulle veel vajalik praktilise töö kontekstis, kuna andurite ja mikroprotsessorite abil olen justkui kiirendanud pilliroo mõtlemise tempot tehislikult, kui üldse midagi tehislikuks nimetada saab.

Kolmas osa, “Asjade seis – ükskõik”, uurib laiemalt vastastikkust seotust, minasuse ja maailma vahelisi pingeid. Kuidas mina ja maailm oleme seotud, kuidas see seotus hägustab minasuse piire ning kuidas siis ikkagi minatuna maailmas toimimine võiks aset leida.

Olen käesolevasse teksti lisanud ühe metakihi päeviku sissekannete näol, mis on üles tähendatud paralleelselt magistritöö tegemise protsessiga. Tundub, et see on oluline kiht, kuna projitseerin arusaamist elule just nende magistritööga seotud teemade kaudu.

Proloog ja pilliroog

Õlekõrred turritavad penoplastist välja. Kiiguvad, liiguvad, tantsivad, õõtsuvad ja nurruvad. Kellelgi on midagi puudu ja ta otsib seda midagi. Äkki leiab selle galeriist? Astub galeriisse. Mis toimub? Õlekõrred turritavad ikka penoplastist välja, enam ei liigu, kiigu, tantsi ega õõtsu nurru, vaikus täidab ruumi. Külastaja perspektiivist on nad paigal, pidu on justkui läbi saanud. Külastaja ehmub ja jääb seisma. Ta vaatab õlekõrsi ja õlekõrred vaatavad teda. Õlekõrred vaatavad iseennast ja vaataja vaatab vaatajat. Tekib usaldus, vaikselt hakkavad õlekõrred nõksutama, vaataja ikka ei liigu, annab neile ruumi. Õlekõrred koguvad hoogu. Tuleb välja, et tegemist polegi õlekõrrega, tegemist on pillirooga. Kelle pilli järgi tantsitakse? Otsija tunneb end vabalt ja hakkab ka liikuma, kuid pillirood jälle tarduvad. Ring hakkab otsast peale. Käib ühise keele otsimine, teadmata, et see on ammu käes. Aga kelle käes?

Pillirooga intiimsem kontakt tekkis mul Portugalis, nimelt olin Portos vahetusõpilane ja elasin Porto lähedal Atlandi ookeani kaldal, Miramaris. Seal oli ranna ääres üllatavalt palju mahajäetud hooneid ja nende hoovides tekkis ruum pilliroogudele vohamiseks. Ühel jalutuskäigul noppis minu armas kaasa ühe pilliroo varre. Ta oli tuttav sellega, et mulle meeldib mootoreid objektide külge monteerida ja arvas, et ma võiksin pillirooga midagi proovida. Kes on töö autor?

Võtsin antud pilliroo stuudiosse kaasa ja ühendasin ta mikrokontrolleri, mikromootori ja infrapuna sensoriga. Proovisin ka ultrahelisensorit, kuid pilliroole see ei meeldinud. Hakkasin siis vägivaldselt tema käitumismustrit kujundama ning lõpuks jõudsin välja loogikani, et pilliroog liigub, kui ta ei taju kedagi liikumas ning peatub siis, kui keegi liigub. Installatsioon esines näitusel Portos (Lisa 1) ja Umeas (Lisa 2).

Tallinasse ja Kunstiakadeemiasse naasenuna arvasin, et pillirooga võiks edasi töötada. Nüüd, magistritöö raames, valmib Eesti põhjarannikult korjatud mahukam interaktiivne pilliroo installatsioon (Lisa 3 ja Lisa 4).

Osakesed ja omadused

Maailm on veider. Me soovime seda miskipärast mõista. Meile meeldib, kui maailm midagi tähendaks. Mõttetu on ju mõttetu. Väikesed osakesed on veidrad, neid on proovitud läbi pilliroogude ajada ja vaadata, kuidas nad käituvad. Tuleb välja, et veidralt käituvad. Kui lasta väike osake läbi paralleelsete pilliroogude, mis ristuvad ja osaksel tekib ristumiskohast valik, kummast roost ta läbi läheb, siis üldiselt näeme pilliroo lõpust, et ta tuleb välja üldiselt ühest ja samast august. Kui me aga vaatame, millise pilliroo sees osake alustab, tuleb ta kord välja ühest, kord teisest pilliroo august. See avastus lööb kõikuma senise maailmapildi kindlast, ettemääratud universumist. Alles jääb statistiline, tõenäosuslik ja habras universum. Me ei suuda väikese osakese kiiruse ja ruumis paiknemise kohta täit tõde kirjeldada (Carlo Rovelli, 2020). Läbinähtavusele ja kontrollitavusele tulevad ette piirid. See tõdemus on ebamugav, Einstein protestis, et jumal ei viska täringuid. Jumalale ei tasu ette öelda, mida teha, vastas sellele Bohr. (Rovelli, 2020)

Schrödinger küsis, mis on üldse loodusel sellest, et keegi teda jälgib? (Rovelli 2020). Aga võib oletada, et muud moodi ei olegi võimalik elu ette kujutada, et see on just kui üks lõpmata vaatlemine.

„Peame suutma käsitleda mis tahes objekti kui „vaatlejat", kui võtame arvesse teiste objektide avaldumist sellele. Kvantteooria kirjeldab objektide avaldumisi üksteisele. Usun, et kvantteooria avastus on avastus, et mis tahes olemi omadused pole midagi muud kui viis, kuidas see olem teisi mõjutab. See eksisteerib ainult oma vastasmõju kaudu. Kvantteooria on teooria selle kohta, kuidas asjad üksteist mõjutavad. Ja see on parim looduse kirjeldus, mis meil on." (Rovelli, 2020, lk 93)

Arusaam sellesse, et universum on aktiivne vaatleja, ei ole eripärane vaid 21. sajandi teaduslikule maailmapildile. 13. sajandi jaapani zen filosoof nägi silmades tuhandeid silmi.

„Iidsete sõnadega: „Kogu universum kümnes suunas on üks silm" ja pealegi on tuhandeid silmi sõrmeotstes, on tuhandeid tõese nõndasuse silmi, on tuhandeid silmi kõrvades, on tuhandeid silmi keeleotsal, tuhandeid silmi on meeleotsal, on tuhandeid läbinisti teostatud meele silmi, on tuhandeid läbinisti teostatud keha silmi, pulga otsas on tuhandeid silmi, hetk

enne keha on tuhandeid silmi, hetk enne mõistust on tuhandeid silmi, surmas on surmal tuhandeid silmi, elus on elususel tuhandeid silmi, on tuhandeid silmi isel, on tuhandeid välise maailma silmi, on tuhandeid silmi konkreetsetes silmade paigas, on tuhandeid praktikas õppimise silmi, on tuhandeid silmi silmad vertikaalselt joondatud ja tuhanded silmad on horisontaalselt joondatud." (Eihei Dogen, 1243)

Hoolimata sellest, et osakesed veidralt käituvad, ei tasu unustada, et neid polegi olemas. Tuleb välja, et universumis valitseb mõõtmatu osakeste tühjus, kus muidugi on võimalus oma varvas ikkagi vastu kivi ära lüüa. Praeguse teadusliku maailmapildi järgi on osakesed häiringu väljadel, kuskil väli koondub ja tekib mingisugune pööris, mis siis hakkab jälle vaatlema. (Kurzgesagt, 2020)

„Kuju ei ole midagi muud kui tühjus,
tühjus ei ole midagi muud kui kuju.
Kuju on tühjus,
tühjus ongi kuju."
(Ületava Mõistmise Südasuutra)

Aga seesamune tühjus ongi potentsiaal erinevate kujude, minade ja maailmade kehastumiseks. Need kujud kehastuvad vastastikuses põimituses igale vaatajale ja mõtlejale unikaalselt nii vajalikul kui ka mitte vajalikul viisil.

Mõeldes mõtlemisest

Kui uskuda, et kõik osalevad elus ja kõik on vaatlejad, siis on seda ka pilliroog. Kui keeruline võiks olla jälgimine või vaatlemine, et me võiksime seda käsitleda mõtlemisena? Kas pillirool on üldse võimalus mitte mõelda või on see elu pingete paratamatu produkt? Kuidas võiks mõelda pilliroog, kui ta fotosünteesides ennast üles ehitab, samal ajal varre alumine ots veevannis. Millest ta mõtleb siis, kui ta kohtub inimesega? Kas pilliroog mõtleb kõikudes? Võib-olla aitab tuul tal mõtelda?
Erinevad liinid viitavad mõtlemisest mõtlema nõnda, et mõte on miski, mis on mateeriasse sisse kootud ning, mis ei avaldu vaid sõnades, vaid tuhandel erineval moel.

„Ökopsühholoog Gregory Batesoni lummas see, et juuksekarvade ja seeneniitide, röövloomade ja saagi, partnerite ja konkurentide vaheline suhetevõrgustik sarnaneb vormilt närviteedega meie ajukeskuste vahel. Bateson tegi siin kaks järeldust: ka loodus on võimeline mõtlema – ehkki mitte ideede ja sõnade kaudu, vaid vormidena, värvidena toonidena ja lõhnadega. Sel mõtlemisel ei ole objekti ja seetõttu ei tea ta ka midagi süüst ega etteheidetest. Loodus mõtleb, muutes iseennast kui subjekti.” (Andreas Weber, 2016, lk 47)

Mõte ei seisa mateeriast eraldi ka zen filosoofia traditsioonis. Esimeses peatükis välja hõigatud zeni keskse teksti, „Südasuutra” fraas „tühjus on kuju / kuju on tühjus” viitab mõttemustrile, kus mõte ei seisa mateeriast edasi ja vastupidi.

„Sellegipoolest ei tee Dogen meelel ja mateerial vahet. Essees „Mõte siin ja praegu on Buddha" ütleb Dogen: „Meel on kui aiad, seinad, plaadid ja kivikesed, pole midagi muud kui aiad, seinad, plaadid ja kivikesed." Ta ei väida, et universum koosneb meelest ja mateeriast ning et meel on tõeline, samas kui mateeria mitte. Nii väidavad idealistid ja Dogen polnud idealist. Pigem ütleb ta, et meel on mateeria ja aine on meel.” (Brad Warner, 2020)

Materiaalne maailm on läbipõimunud, minu väljahingatav õhk on taimele toiduks ja taim omakorda mulle toiduks. Aga kui mõte pole mateerias eraldi, kuidas siis seob ja eraldab end mõte teistest mõtetest? Tundub, kui mõtted puutuvad kokku, läheb neil paremini kui isolatsioonis. Evolutsiooniteooria on hea näide sellest, kuidas keskkond aitab meil mõtelda.

„Aga üksinda pole olend midagi. Üksinda ta vaid rapsib ja sonib. Alles teiste mõjul saab see tegevus suuna ja saab sihipäraseks. Samuti ei ole loodusel tervikuna mingit üht suunda, vaid olendid aitavad üksteisel liikuda igaühele omases suunas. Igaüks juba ise mõtleb ja püüab, aga üksinda ei viiks see kuhugi. [---] Suunatuse annab neile mutatsioonidele looduslik valik. Aga mis on looduslik valik, kui mitte teiste olendite ja keskkonnategurite mõju olendile? Olend on midagi „välja mõtelnud" või temaga on midagi „juhtunud" ning nüüd keskkond on kohtunikuks, mis kõlbab ja mis mitte. Kõva ja tasane maapind annab viis punkti kabjale, tuul viis punkti tiibseemnele. Rebased venitavad jäneste kõrvu" (Ott, 2021)

Saab minna veel radikaalsemaks ja hakata küsima, kes on see, kes mõtleb.. Meil on juba hulga probleeme tekkinud, et sellele küsimusele vastata. Me teame, et me ei oska elektroni kohta täit tõdegi kirjeldada. Lisaks on mõte ennast kuskile mateeriasse peitu põimunud ja üldse võib-olla on nii, et mõtted sünnivad vastastikuses mõjus. Võib-olla peitub vastus selles, et mina ei mõtlegi.

„Kui mõtlema hakata, siis me ei tea, mis on mõtlemine. Kas mõtlemine nõuab intelligentsust? Kui nõuab, siis millist? Mikroorganismid mõtlevad. Kui see nii ei oleks, ei saaks nad omavahel vahetada DNA-tükikesi. Mineraalid mõtlevad. Kui see nii ei oleks, poleks minu arvutil protsessorit. Kas inimesed mõtlevad? [---] Descartes tuletas mõtlemisest olemise. See on ränk eksitus. Cogito eeldab minavormi, aga mõtetel pole ühtegi mina, nad tulevad ja lähevad ise, minatuna. Võib küll oletada, et kui miski on olemas, siis ta ka mõtleb: aga mitte vastupidi." (Krull, 2020)

Asjade seis – ükskõik

Pillirood tuhisevad tuules. Kui pilliroog tuules tuhiseb, siis mis tuhiseb? Kas tuhiseb tuul või tuhiseb pilliroog? See on hoopis meel, mis tuhiseb, ütles hiina zen õpetaja Huineng (Blyth, 1966, lk 209). Võiks ju laiendada, et kogu maailm tuhiseb, kuna meie meelel pole võimalik eksisteerida väljaspool universumit, tuult, ega pilliroogu. Tuhisemist võiks kirjeldada kui asjade seisu muutumist ja muutumist saab omakorda vaadelda pideva sünni ja surmana.

„Tulepuu põleb tuhaks ja ei saa enam kunagi tagasi tulepuuks. See aga ei tähenda, et tuhk on pärast ja tulepuu enne. Tuleb mõista, et tulepuu püsib tulepuu asjade seisus – tal on oma enne ja pärast. Kuigi tal on enne ja pärast, on enne ja pärast teineteisest lahus. Tuhk on tuha asjade seisus, tal on oma enne ja pärast. Nii nagu tulepuud, mis on tuhaks põlenud, ei saa uuesti tulepuudeks, nii ka inimene, kes on surnud, ei saa tagasi elusolendiks.” (Dogen, 1233)

Mina olen minasuse asjade seis ja pilliroog on pilliroossuse asjade seis. Asjade seisu võib mõtestada, kui vastastikmõju koondumist antud ajahetkel, siin ja praegu. Pilliroo asjade seis nõuab teatud määral valgust, niisket kraavi või mõnd veekogu kallast, kus leidub ka mõningaid mineraale. Piisavalt külma, piisavalt sooja ja lisaks veel mustmiljon mulle teadmata asja, mis teeb pilliroost abstraktse pilliroo. Aga siis on olemas veel konkreetne pilliroog, mis kehastub ainult sel hetkel, kui mina temaga kohtun, sünnib uus asjade seis ja see sünnib koos loendamatute asjadega. Kõik tulevad üheks hetkeks kokku ja moodustavad terviku.

„Õppida tundma iseennast tähendab unustada iseennast. Unustada iseennast tähendab tulla ilmsiks lugematute asjade kaudu. Tulla ilmsiks lugematute asjade kaudu tähendab enda kehameele ja teise kehameele äralangemist.” (Dogen, 1233)

Kus positsioneerub minasus selles tervikus? Kas endast või pilliroost on üldse võimalik aru saada, kui pilliroog on mu keha ja keha on mu ise? Silm silma ennast ju ei näe, ehk siis iseend endast väljastpoolt pole võimalik uurida. Dogen arvab, et minasus ongi see, mis kõigi asjade kaudu ilmneb. Selle asemel, et ennast laiali laotada pilliroogudele, võiksime lasta piliirool minasusest rääkida, ja pilliroog on siin metafoor, mille all siis mõista loendamatute asjade seisu, mis on minasuse ehituskivideks. Aga see protsess tundub käivat kahepoolselt, ka meie oleme ehituskivid pilliroole.

„Eraldunud ja väljahingatud süsihappegaas ei ole ärapõlenud „kütus" nagu mootoris. Ta ei sisalda toitainest saadud süsinikuaatomit. Ta sisaldab hoopis üht teist aatomit, mis on pärit rakust endast, niisiis iseenda kehast. Seega tähendab ainevahetus järgmist: ma toitun sellest, mis saab minu kehaks ja selle, mis oli minu keha, hingan ma välja. Ma *olen* vili põllul, mis suri minu heaks, ja mina *suren* pidevalt ning muutun millekski, mida taimed sisse hingavad, et sellest – niisiis sellest, mis on minu keha – saaks nende uus keha." (Weber, 2016, lk 60)

Mina söön taimede mateeriat ja mõtet ning taim sööb minu väljahingatud mateeriat ja sellesse põimunud mõtet. Kui seda protsessi tundlikult jälgida, võib avastada end taimena ja taime endana. Udu maandub, toimub piiride hägustumine.

„Inimene pilliroos peaks armastama pilliroogu.
Tulemise ja minemisega, on pilliroog tema keha.
Pilliroog on keha, aga keha pole minasus.
Niisiis, kus leiab üks oma meeled ja nende objektid?"
(Eihei Dogen, 1236 --1252)

Kui me juba oleme tihedalt seotud siin vastastikuse seotuse võrgustikus, võiks ka seda võrgustiku armastada, arvab Dogen. Kuna mina ja maailma piirid oleme niikuinii sassi löönud, siis selle võrgustiku armastamine ei erine suuresti enda armastusest. Hasso Krull võrdleb siin võrgustikus tuhisemist armastuse tuliseima aspektiga – seksiga.

„Ilma seksita poleks midagi olemas, sest mitte midagi poleks kunagi loodud, miski poleks looma hakanud. Kui askees tahab olla loomise askees, peab ta seksist pulbitsema. Seks ei pea olema naise ja mehe müttamine voodis. See võib olla inimese ühtimine vihmaga, puu ühtimine tuulega, heli ühtimine kõrvaga, varju ühtimine kuuga. Vihmausside pöörane pundar sõnnikuhunnikus ongi täielik seks." (Krull, 2020)

Päevaraamat

22.02.2022 Mõndavere, Lääne-Virumaa

Nädalavahetusel ilmutasid end kaks triipu ühel plastpulgal. Mul on surmatõbi – COVID-19. Tulin surma eest pakku metsakoju. Kass ronis solgiämbrisse – seal oli kolm või neli surnud hiirt. Huvitav on see, et ma pole kindel kas oli kolm või neli surnud hiirt, kuna seal ämbri põhjas vaatas mulle vastu surm. Mina ei julgenud talle vastu vaadata, haarasin ämbri ja viskasin hiirelaibad metsa alla. Lugesin A. Weberi „Elus olla" teose peatükki nimega „Surm". „Surm, mis kuulub elu juurde niisamuti nagu sündki, ei taba meid õigupoolest mitte alles füüsilise lõpu näol (kuigi see koputab ühel päeval uksele). Surm hõlmab igas hüvastijätus, ebakindluses, alastuses, abituses ja kaitsetuses sisalduvat väikest suremist. Surma alla käib iga hetk, mil ma ei ole olukorra peremees, vaid annan sõna teistele, loobun, et teha kingitus kellelegi teisele. Surm, nii avaralt mõistetuna, seisneb selles, mida ma ei ole, kuid mida ma siiski eluks vajan – mis tapab mu aga juhul, kui ma ei pea mõõtu, niisamuti nagu tapab kapseldumine isiklikku minasse, oma lõpututesse vajadustesse ja kontrolliihasse."
Hakkasin peegeldama, et tõesti, miks ma pilti ei teinud. Minu jaoks on kontseptuaalselt vähemalt selge, et sünd-surm on üks protsess. Aga tunnetuslikult ikka lõpuni ei adu arvatavasti, sestap ei tea, mitu hiirelaipa seal ämbri põhjas oli ja miks ma sellest Instagrami *story*'t ei teinud.

23.02.2022 Mõndavere, Lääne-Virumaa

Taimed on päikeseenergia metamorfoos, nad muundavad päikeseenergia roheliseks mateeriaks. Nad on täielikult päike ja täielikult maa ja täielikult taimed. Nad kasvavad päikese poole, otse risti maa raskuskesega, mis ehk annab neile kätte suuna. Kui aga taimed on oma õitsengu läbi teinud ja jäänud talveks õõtsuma, ei pea nad enam päikese poole kasvama. Nad võivad kasvada välja seinast, laest, taevast ja maast. Surm annab neile vabaduse ja võtab hirmu. Nad saavad õõtsuda galeriis, inimesega koos ja samal ajal eraldi.

„Taim saab kasvada ainult juhul, kui ta enesest süstemaatiliselt lahti laseb; ta saab mateeriaks muutuda vaid siis, kuid seob end millegagi (valgusega), mis on hoopis teistsugune mateeria ja millel on tohutu võime teda hävitada. Taim ei ole seesama aine, millest ta koosneb. Ent ta suudab selle ajutise aine üheks üürikeseks hetkeks kokku köita millekski, mis osutub püsivaks ja äärmiselt vastupidavaks. Ent see identiteet mis taime Ise, ei ole mitte aine, millest

taim koosneb, vaid selle edukas „tõlge” õnnestunud olukorraks, mis võib tolleks hetkeks juba möödas olla.” (Weber, 2016)

Ehk siis identiteet ei ole pelgalt mateeria, vaid on protsessid, milles osaleme. Tähendab, et vaataja identiteet leiab pilliroo monstrumi identiteediga ühisosa, nagu kasvava taime „ise” on osa päikese „isega”. Kuid antud juhul tõlgib teos soojust ja vaataja tõlgib ehk liikumist ja heli. Muidugi need identiteedid järgmisel hetkel surevad.

„Niisiis võiks öelda, et taim „mõistab” ühte aspekti mateeriast, mille ta vastu võtab, tõlkides selle iseenda kehaks. Taim tõlgib maailma oma kehaks – ja toob sel moel ilmsiks maailma teised dimensioonid, mis seni olid nähtamatud. Näiteks selle, et maailm võib õitseda.” (Weber, 2016)

Niisamuti tõlgib frankenstein-terminaator-küborg-pilliroog soojust, või tähendab selle puudumist, täpsemalt isegi anomaaliate puudumist tantsuna.

16.03.2022 Tallinn

Panen pilliroogusid penoplasti sisse. Ja nad murduvad, annavad järele ja on haprad. Tekib mingisugune tunnetus, kui palju jõudu võib rakendada. Läheb vaikselt paremini, mitte purunemise osas. Pilliroogudel on lülisammas. Varrel on tugevamad kohad ja need tugevamad kohad on kokkupuute kohad. Aga ma ei tea, kas tugevus on mingisugune väärtus, mida peab eraldi välja tooma. Evolutsiooniteooria järgi grupi sees saavad egoistlikumad eelise. Gruppide vahel aga tuleb välja on tugevamad altruistlikumad rühmad.

20.03.2022 Tallinn

Kajakad on nagu pilliroog. Elavad piirialal, saavad hästi hakkama. Üks kajakas käib jahil raekoja platsil. Ta üllatab inimesi oma elususega. Ta haarab toitu otse inimeste pihust, ma arvan, et see on kõigile kasulik.

21.03.2022 Abisko, Põhja-Rootsi

Hädasid ei saa ära hoida ja lahendada. Elu pole probleem, mida lahendada, vaid reaalsus, mida kogeda (Soren Kierkegaard, 1815). Alati on keegi, kes sekkub. Vastasel juhul pole pilliroogu olemas. Pillirool on üks lõpmata häda, toimub üks lõpmata värisemine.

Pinged, mida ei saa lahendada. See pinge väljendub elususes. Me ei tohi pilliroogu alla neelata ja pilliroog ei tohi meid alla neelata. Muru tuleb kuskil niita. Hiired vajavad kasse, muidu on neid liiga palju ja neil hakkab ebamugav.

Kased on siin kidurad (Põhja-Rootsis), aga see pole hinnang. Nad on oma täiuses kidurad. See on ainus viis, kuidas elada kooskõlas nii siinolevate laius- kui ka temperatuurikraadidega. Ja see on lummav. Madalad harali kasepõõsad. Pilliroogu ei näe, aga nende roll on täidetud.

22.03.2022 Abisko, Põhja-Rootsi

Polaaringil sumpasin lumes. Väli täis ettearvamatust. Vahepeal lumi kandis, vahepeal kukkusin põlvini läbi. Oleks olnud lihtne, kui oleksin kukkunudkogu aeg läbi, aga vahepeal tekkis usaldus jääkooriku suhtes. Aga peagi vedas ta jälle mind alt ja kõmm, pikali. Kahtlusega pikali ei kuku. Aga pikali kukkumine ei olnud selles kontekstis traagiline, pigem tõi see vastastikune suhe näole naeratuse. Absurdi ilu.

23.03.2022 Abisko, Põhja-Rootsi

Järjekordne matk, tegelikult on võimas orus matkata. Jõgi on uuristanud endale mõnusa sängi, ümbritsevad mäed asetavad minu kui inimese pisemasse perspektiivi. Siinkandis on erinevad matkarajad. Sai jälle üks matkarada „ära tehtud". Leidsin matkates ennast mõttelt, et võib-olla inimesed teevad asju, et lihtsalt asju ära teha. Saab õhtul rahulikult puhata ja mõelda, et on jälle tehtud. „Tähtis pole mitte oma aeg kuidagimoodi ära kasutada ja selle jooksul midagi saavutada. Palju vajalikum on olulist välja valides muuta vähetähtsaks selle aja pikkus, mis meile veel jääb" (Weber, 2016, lk 180)

24.03.2022 Abisko, Põhja-Rootsi

Jälle matkapäev, jälle kidurad kased, lumi ja mäed. Korduvus ja igavus muutub mõnusaks, kui seda saab palju. Mitmest päevast saab üks päev. Heaolu ja parimolu. See, et me saame üldse rääkida heast ja halvast, ilmselt eeldab parimat.

03.04.2022 Tallinn

Eile käisin roogu korjamas. Kaks aspekti tuli esile. Esiteks tundus võimatu mitte koristada plasti ja muud sinna sattunud võõrkehi. Teiseks, pillirood on võimsad, pikad, täitsa mets. Mõtlesin, et miks ma nad lühikeseks nüdin. Põhjendan endale seda sellega, et loon

mingisugust korda, vaatajale hoomatavat objekti. Et oleks parajalt pingestatud kaose ja korra vaheline suhe. Mingisugune korrastatud ja piiritletud entiteet, aga samas segane ja paljudest osadest koosnev elav kaos.

18.04.2022 Mõndavere, Lääne-Virumaa

Poja sünnipäev. Jõle raske on päevikut kirjutada, kui ei saa olla üksi ja lasta mõtteil settida. Samas kirjutan oma magistritöös, et üksi olla on võimatu. Hakin kartulisalatit ja püüan leppida paradoksidega.

Kokkuvõte

Käesolevas kirjatöös olen püüdnud seletada läbi pilliroo ja inimese vahelise pingestatuse, kuidas vastastikune seotus avaldub selles maailmas, kasutades selleks osakestefüüsikat, mõtlemist, sündi, surma ja seksi.

Maailm on veider ja selles, mis näib meile tõene, tasub aeg ajalt kahelda. Kahjuks või õnneks raputab meie arusaamist maailmast ka meie tsivilisatsiooni üks alussambaid – teadus. Nimelt on jõudnud kvantfüüsikalised katsed selleni, et vaatlemine ise on katsesse sekkumine ja muudab katse tulemust. Sellest avastusest on jõutud veel radikaalsemate järeldusteni, kus arvatakse, et kõik siin füüsikalises maailmas on vaatleja. Ilma vaatluse või interaktsiooni või mõjutamiseta ei saa me rääkida üldse millegi omadustest.

Mis võiks olla vaatlemise ja mõtlemise vahe? Kus üldse asub mõtlemine? Tuleb välja, et mõtlemine võib olla põimitud mateeria sisse. Kui materiaalne maailm asub vastasmõjude pingeväljas, siis võiks arvata, et sinna põimitud mõte on ka seotud teiste mõtetega. Evolutsiooniteooriat saab vaadata kui üksteisele mõtteabi andmist (Ott, 2021), kuna keskkond on see, kes meie mõtteid valideerib, kas on hea mõte või toimub lihtsalt sonimine. Kui mõtlemine toimub vastastikku, kus siis asetada minu ise mõtlemine. Hasso Krulli arvates pole mõtlemiseks minasust vaja, mõte lendab vabalt universumis ringi.

Maailm nüüd ja praegu on mingisugune konkreetne asjade seis ja sellel asjade seisul on mingisugused omaduse, näiteks pilliroo tuhisemine tuules. Selle tuhisemise jaoks on vaja nii pilliroogu, tuult, meelt, mis tuhisemist registreerib ning veel teadmata arv parameetreid. Võib öelda, et tervet universumit on vaja, et pillriroog saaks tuules tuhiseda. Tunnetades, kuidas minu tuhisemine on kõigi tuhisemine, mina piirid lahustuvad. Võib tekkida arusaam, et kõik oleme paratamatult intiimselt seotud.

Kõik eelpool kirjeldatud abstraktsed ideed kujustuvad kuidagi moodi konkreetselt igapäevaelus. Tuleb välja, et päeviku vorm on hea tööriist aitamaks märgata nende ideede vormumist.

Abstract

“My mind can’t stop shaking” is an interactive reed installation, where reeds are equipped with servo motors and infrared sensors. This text is named the same as the artwork. The underlying topic of both is interdependent origination. This text writes how things in life interact through small particles, thought, birth, death and sex.

Quantum physics has proved us that life is weird, observation is never neutral, observing is intruding. It has also come to the conclusion that particles have no properties on their own. Properties are one object's manifestation on another object, they are born in relation. Particle physics framework also lets us believe that everything in the universe is observing.

From observing I move onto writing about thinking. When everything is observing, maybe everything is also thinking. Where is thinking happening? It seems that thinking is intertwined into matter. And if all matter is connected then what about thoughts and thinking, how do they manifest when they are interconnected. Evolution theory gives an example of how the environment helps species think. And also if all thinking is related to each other, it seems that thinking does not require any self.

In the last chapter of the essay I write how I am the state of things of self and reed is the state of things of reed. And when the state of things is changing the self or the reed changes. We could look at it as continuous death and birth. But if I is the state of things of everything, maybe there is no I, maybe there is only state of things, which are having continuous intimate sex.

For an extra meta layer I have added diary entries, which I have written parallel to writing this thesis. I think it is important to observe how all these abstract ideas are taking shape in everyday life.

Inimesed on surelikud

Rohi on surelik

Inimesed on rohi.

(Weber, 2016)

Kasutatud kirjandus

Blyth, R.H. MUMONKAN – The Zen Masterpiece. The Hokuseido Press, 1966.

Dogen, Eihei. Käesoleva tegelikkuse teokstegemine. 1233, tõlkinud Alari Allik, http://zazen.weebly.com/genj333k333an.html (Viimati vaadatud: 11.04.2022).

Krull, Hasso. Tänapäeva askees. Kaksikhammas, 2020.

Kurzgesagt. What Is Something?, Youtube 23.12.2015 https://www.youtube.com/watch?v=X9otDixAtFw (Viimati vaadatud: 11.04.2022).

Leighton, Taigen ja Okumura, Shoaku. Dōgen's Extensive Record: A Translation of the Eihei Kōroku Boston: Wisdom Publications, 2004, vol. 9.

Nishijima, Gudo & Cross, Chodo. SHŌBŌGENZŌ THE TRUE DHARMA-EYE TREASURY Volume III, Numata Center for Buddhist Translation and Research, 2008.

Okumura, Shoaku. Realizing Genjokoan: The Key to Dogen's Shobogenzo. Wisdom publications, 2010.

Ott, Margus. Mõtteabi. 10.09.2021, https://sirp.ee/s1-artiklid/c21-teadus/motteabi/ (Viimati vaadatud: 11.04.2022).

Rovelli, Carlo. Helgoland: Making Sense of the Quantum Revolution. Riverhead Books, 202.

Südasuutra (tõlkinud Linnart Mäll) http://www.estoniannyingmaencyclopedia.com/est/index.php?title=%C3%9Cletava_M%C3%B5istmise_S%C3%BCdasuutra_._t%C3%B5lkinud_Linnart_M%C3%A4ll (Viimati vaadatud: 11.04.2022).

Volkonski, Peeter. Onu Volgi värsiaabits. Tammeraamat, 2016.

Warner, Brad, Sentient Beings. 18.05.2020. http://hardcorezen.info/sentient-beings/6761 (Viimati vaadatud: 11.04.2022).

Weber, Andreas. Elus olla - erootiline ökoloogia. Varrak, 2016.

Lisad

Lisa 1. Pilliroo esmane avalik väljapanek. Portos, 2019

Lisa 2. Pilliroo teine avalik väljapanek. Umea, 2019

Lisa 3. Pilliroo installatsiooni edasiarendus. Tallinn, 2021

Lisa 4. Pilliroo intstallatsiooni edasiarendus Tallinn. 2022

CV

Aap Kaur Suvi
Sündinud 1990 Väätsal.
Elab ja töötab Tallinnas.
aapkaur@gmail.com

Haridus
2017 – …… Estonian Academy of Arts, fine arts department, contemporary art, MA
2019 sügis Universidade do Porto, Skulptuur
2013 – 2017 Eesti Infotehnoloogia Kolledž, infosüsteemide arendus BA
2009 – 2013 Eesti Kunstiakadeemia, vabade kunstide teaduskond, graafika BA 2011 – 2012 Universität der Künste Berlin, vabade kunstide teaduskond, professor Ursula Neugebauer

Grupinäitused
2021 “Conversation of our time”, Turku
2019 “Fragile: The 2nd Röbäck Bienniale at Umeå”, Umea
2019 „Entre Tanto” CACE Cultural. Porto
2018 „System and Error“ EKKM Tallinn. Kuraator Fransisco Martinez
2013 „ESTOMANIA 2 – art from two beaches” Huuto galerii. Helsinki. Curator Johanna Sipilä
11/2012 “Fopaa” rühmitus SIHT, Hopusepea Galerii, Tallinn
01/2012 JUST KIDS “Noorus on ilus aeg” Noorus III Tartu Rahvusvahelise Graafikafestivali noortenäitus, Galerii Noorus, Tartu, kuraatorid Tõnis Kenkmaa ja Marko Nautras
06/2011 “TASE 2011” Rüütelkonna hoone, Tallinn
05/2011 „Nägu ikka” Galerii Metropol, Tallinn, kuraator Mari Prekup
05/2011 „SIHT“ plakatid näitusel “For Love, Not Money” XV Tallinna Graafikatriennaal. Kumu, Tallinn
04/2011 „Kuldaeg“ Riigikogu galerii, Tallinn, kuraatorid Eve Kask ja Urmas Viik 01/2011 „Kuldaeg“ In Graafika, Pärnu, kuraatorid Eve Kask ja Urmas Viik
01/2011 „SIHT“ In Graafika, Pärnu
01/2011 “For love not money beginners” East Gallery, Tallinn, kuraatorid Mari Prekup, Janika Okk, Britta Benno
01/2010 “Saagu valgus”, Rotermanni rukkiveski, Tallinn, kuraator Kirke Kangro

Etendused
2017 “Lehm / Cow” Hiiumaa tantsufestival koos Sylvia Kösteriga
2016 videokunstnik etenduses “Star”. Sõltumatu Tantsu Lava, koreograaf Sylvia Köster

Rühmitused
SIHT

Aktsioonid

09/2011 “Korsten” Tallinn

02/2011 Plakatiaktsioon rühmitusega SIHT, Tallinn

01/2011 Skulpturaalse trükipressiga trükkimine XV Tallinna graafikatriennaalil, juhendaja Eric Fuertes

Publikatsioonid

Johannes Saar, Orav- ja soravkeel Hobusepea galeriis, Eesti Päevaleht, 27.11.2012 Andres Aule, Tellimata Tellised, Üksteist suvist hetke, 2012
Teele Pehk, Linnast kui elavast keskkonnast, Tedx Tallinn, 2012
Indrek Grigor, Ettevaatust noored kunstnikud, Sirp, 20.01.2012
Gregor Taul, Installatsiooni ja initsiatsiooni kohtumine, Kunst.ee 1-2/2011

Auhinnad

„Screen&Sound festival – Let's see the music“ grand prix 2013